Ministerie van Justitie en Veiligheid

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen Familie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Brief Tweede Kamer inzake kosteloze naamswijziging

Datum
16 november 2026

Bijlage(n)
0

1. Aanleiding

- Toezegging uit de brief aan de TK over binnenlandse afstand en adoptie van 3 juli jl.[1] om, naar aanleiding van de op het wetsvoorstel afbouw interlandelijke adoptie en vereenvoudiging identiteitsherstel ontvangen consultatiereacties, nader in te gaan op eventuele kosteloze naamswijziging voor geadopteerden;
- Toezegging uit het commissiedebat met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 21 mei 2026 over racisme en discriminatie aan het lid Ceder dat de TK voor de begrotingsbehandeling JenV wordt geïnformeerd over de mogelijkheden inzake gratis naamwijzigingen voor specifieke bevolkingsgroepen.

2. Geadviseerd besluit

Instemming met bijgaande brief aan de TK waarin u aangeeft voornemens te zijn naamswijziging voor geadopteerden voor een periode kosteloos te maken, maar dat u geen aanleiding ziet om voor andere groepen het wijzigen van een naam kosteloos te maken.

3. Kernpunten

Zoals in de brief is aangegeven, heeft zowel bij mensen die in Nederland zijn afgestaan (en geadopteerd) als bij interlandelijk geadopteerden de Nederlandse overheid een rol heeft gespeeld in het pijnlijke verleden waar de naam die betrokkene nu draagt aan kan herinneren. Voor die rol heeft de overheid ook excuses aangeboden. Daarmee is er een overeenkomst met de situatie van nazaten van tot slaaf gemaakten voor wie een tijdelijke regeling is opgesteld voor kosteloze naamswijziging. Om die reden is er aanleiding voor geadopteerden ook een dergelijke regeling op te stellen met dezelfde looptijd van 5 jaar. Bij groepen zoals de door het lid Ceder genoemde Armeniërs heeft de overheid geen rol gehad in een eventueel pijnlijk verleden waar de naam aan herinnert. Wel kunnen zij, net als andere Nederlanders, straks profijt hebben van de verschillende vereenvoudigingen op het gebied van identiteitsherstel die met het wetsvoorstel afbouw interlandelijke adoptie en vereenvoudiging identiteitsherstel worden geïntroduceerd.

[1] Kamerstukken II 2025–2026, 33 836, nr. 145

Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Directie Jeugd, Familie en aanpak Criminaliteitsfenomenen Familie

Datum
16 november 2026

4. Toelichting

In de brief wordt genoemd dat de komende tijd de mogelijkheden om naamswijziging voor geadopteerden kosteloos te maken verder worden uitgewerkt. Daarbij zal in ieder geval nader moeten worden bezien:

- wanneer de regeling in werking moet treden;
- welke kosten precies worden vergoed;
- hoe deze kosten worden vergoed.

Daarbij is van belang dat op dit moment bestaande regelingen voor kosteloze naamswijziging (naamswijziging door een misdrijf (bv incest), veranderen van achternaam voor nazaten van tot slaaf gemaakten en het vaststellen van een achternaam) via de Dienst Justis lopen en uitsluitend zien op achternaamswijziging.
Voor een voornaamswijziging moet betrokkene nu naar de rechter.
Wanneer het wetsvoorstel afbouw interlandelijke adoptie en vereenvoudiging identiteitsherstel van kracht wordt, zullen zowel gemeenten als de Dienst Justis achternamen en voornamen kunnen wijzigen.
Het is juridisch mogelijk is om naamswijzigingen via Justis kosteloos te maken via een AMvB. Indien in de toekomstige situatie (ook) kosten van een naamswijziging bij een gemeente zouden moeten worden vergoed, is daarvoor waarschijnlijk een andere constructie nodig.

4.1 Politieke context

Zie de toezeggingen aan de TK die onder punt 1 zijn genoemd.
Daarnaast is de regering eerder door de TK bij motie verzocht om meer hulp en ondersteuning te bieden aan geadopteerden die dat wensen, zoals hulp bij en een vergoeding voor het herstellen van de oorspronkelijke naam, nationaliteit en correcte geboorteakte en psychologische hulp voor wie dat nodig heeft.[2]

4.2 Financiële overwegingen

De financiële consequenties van een regeling voor kosteloze naamswijziging voor geadopteerden hangen van verschillende factoren af.
Allereerst is onduidelijk hoeveel geadopteerden gebruik zullen maken van de mogelijkheid van gratis naamswijziging. Eerdere ervaringen met de regeling voor gratis naamswijziging voor de nazaten van tot slaafgemaakten hebben laten zien dat hiervan niet substantieel meer gebruik is gemaakt dan voorheen, ondanks de publiciteit die hieraan is gegeven door en binnen de doelgroepen. Het besluit tot naamswijziging is immers verstrekkend en ingrijpend. Verwacht wordt dat de – goed georganiseerde – interlandelijk geadopteerden relatief meer van de mogelijkheid tot gratis naamswijziging gebruik zullen maken.

Op basis van eerste schattingen wordt hiervoor een jaarlijks bedrag van 3 ton gereserveerd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

[2] Kamerstukken II 2023/24, 33836, nr. 93.